

Matti Aho
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

6.10.2016

Matkakohde ja -aika: Bratislava 28.-29.9.2016
Kokouksen aihe: EFSA:n Advisory Forum
Osallistujat Evirasta: Matti Aho

YHTEENVETO

Neuvoa-antavan foorumin (AF) 61. kokous pidettiin Bratislavassa, EU:n neuvoston puheenjohtajavaltion Slovakian isännöimänä. Kokouksen tärkeimmäksi aiheeksi nousi jäsenmaiden ja EFSA:n välinen ja jäsenmaiden keskinäinen keskustelu tulevista riskinarviointiprojekteista sekä niiden sovittamisesta eurooppalaiseen riskinarviointiagendaan. AF:n viestintäryhmä sai uuden mandaatin, nyt verkostona. AF:n jäsenet allekirjoittivat juhlallisessa seremoniassa sitoumuksen yhteistoiminnasta. Suomi ei päässyt mukaan pilotoimaan datan laadun parantamishanketta.

Kokouksen kulku

RO, CH, ME ja TR eivät olleet edustettuna. Kokonaan uusia edustajia olivat lähettäneet UK, IT, CY, LU ja LV. SK esitti lyhyen tervehdyksen. Kokouksen puheenjohtajana toimi ensimmäisenä päivänä pääjohtaja Bernhard Url ja toisena päivänä viestintäjohtaja Barbara Gallani.

Pääjohtajan jäsenvaltiokierros

BE kertoi pääjohtajan vierailusta juuri ennen kesälomia. Viranomaistapaamisissa oli keskusteltu altistuksen arvioinnista ja allergeeneistä. vierailuun oli liittynyt myös sidosryhmätapaaminen. Lehdistötilaisuus oli päätyä ongelmiin, kun yksi toimittaja kyseli sinnikkäästi glyfosaatista.

SK:ssa koolla olivat olleet Art. 36 toimijat ja tapaamisessa oli puhuttu tiede- ja riskinarviointiyhteistyöstä. SK oli esitellyt eurooppalaiseen riskinarviointiagendaan liittyviä hanke-esityksiään parasiiteista ja vektorivälitteisistä taudeista. Pääjohtaja Url oli tavannut ministeriön kansliapäällikön ja päälle päätteeksi oli järjestetty lehdistötilaisuus.

Seuraavat vierailukohteet ovat FI ja SE sekä vielä ennen vuodenvaihdetta HU.

AF:n viestintäryhmä verkostoksi

Puheenjohtaja Bernhard Url ja viestintäjohtaja Barbara Gallani esittelivät AF:n 60. kokouksen keskustelujen perusteella täydennetyt luonnokset toimeksiannoksi AF:n viestintäverkostolle. Ehdotus säilyttää nykyisen työryhmän ajatuksen jäsenmaiden virastojen viestintäasiantuntijoiden tapaamisena. Uutuutena on linkki viestintä- ja ihmistieteelliseen pohdintaan, mahdollisuutena kutsua asiantuntijoita mukaan verkoston tapaamisiin. Esitys toivottiin pääosin tervetulleeksi, erityisesti esille nousi kriisinhallinta.

Riippumattomuuspolitiikan hellävarainen muuttaminen

EFSA:n lakiasianjohtaja Dirk Detken valotti puhelimitse hallintokomiteassa käytäväksi suunniteltua keskustelua jääviyteen ja riippumattomuuteen liittyvien linjausten maltillisista muutoksista. Taustalla on aiemmin tunnistettu ongelma siitä, että EFSA ei voi käyttää parhaita mahdollisia tutkijoita paneeleissaan. Elinkeinoelämä osallistuu Euroopassa tutkimuksen rahoitukseen aiempaa suunnitelmallisemmin ja eri yliopistojen ja virastojen mahdollisuudet rahoittaa tutkijoita EFSA:n paneelityöskentelyyn ovat heikentyneet. Samalla riippumattomuuden vaatimuksia halutaan kiristää, jolloin pooli, josta tutkijoita voidaan valita, supistuu entisestään. EFSA:n johto olettaa, että hallintokomitea perustaa ryhmän, joka hahmottelee tarvittavia muutoksia. Vilkaassa keskustelussa hanketta pidettiin hyödyllisenä, mutta muistutettiin, että riippumattomuuteen liittyy muitakin puolia kuin

asiantuntijoiden mahdollinen jääviys, esimerkiksi avoin data (Avoin EFSA-hanke) ja riskinarvioinnin luonne tieteenä. Url totesi, että EFSA:n tavoite avoimuudessa on se, että EFSA:n riskinarvioinnit/mielipiteet olisivat tiedeyhteisön toistettavissa.

EU:n yhteinen riskinarviointiagenda

EFSA:n Stef Bronzwaer esitteli yhteenvedon, johon oli koottu 12 jäsenvaltiosta saapuneet projektiehdotukset. Hän selvensi, että kyse ei ole hankkeista, joita EFSA ryhtyy rahoittamaan, vaan hankeideoista, joiden ympärille voidaan koota asiantuntemusta eri puolilta Eurooppaa. Kun hanke-ehdotukset saadaan tarkennettua, voidaan rahoitusta hankkia eri lähteistä ml. jäsenvaltioista, Horizon 2020 -paketista ja myös EFSAsta. Uusien ehdotusten tekemiselle varattiin lisää aikaa. Keskustelussa tuotiin esille uusia hanke-ehdotuksia ja todettiin, että yhteenvedo on hyvä aloitus eurooppalaisen riskinarviointiagendan konkretisoimiseksi. Keskustelussa todettiin, että hankkeita ei ole tarpeen rajata Art. 36 organisaatioihin.

AF:n jäsenten sitoumukset yhteistyöstä

EFSA:n Barbara Gallani ja Bernhard Url esittelivät lyhyesti AF:n 60. kokouksen keskusteluiden perusteella korjatun version sitoumuksesta. SK, FI ja DE saivat esittää tukipuheenvuoronsa. Asiakirja allekirjoitettiin juhlallisessa seremoniassa.

Jäsenvaltioiden ja EFSA:n tuoreet riskinarviointimandaatit

EFSA:n Hans Verhagen kävi lävitse EFSAa kiinnostavia, eri jäsenvaltioiden esittämiä riskinarviointimandaatteja ja sekä niitä mandaatteja, joiden EFSA arvioi saattavan johtaa ristiriitaisiin mielipiteisiin. Suomen esittämiin mandaatteihin ei puututtu. Keskustelussa monet jäsenvaltiot toivat esiin uusia mandaatteja ja aikomuksia, joita ei oltu toimitettu ajoissa nyt käsiteltävään yhteenvedoon.

Pohjoismaiden yhteisesti esittämästä lisätyn sokerin ravitsemuksellisten referenssitason arvioinnista käytiin lyhyt keskustelu. EFSA:n Juliane Kleiner kertasi NDA-paneelin keskustelun ja toiveen mandaattiehdotuksen rajaamisesta ja ehdotti, että mandaattia vielä hiottaisiin erillisessä tapaamisessa. SE vastasi yhteisesti sovitun mukaisesti, että olemme valmiita neuvotteluun ja rajaamaan ehdotustamme (lisätyn sokerin määritelmään, lisätyn sokerin lähteiden arviointiin sekä lapsiin, nuoriin ja ehkä nuoriin aikuisiin).

EFSA:n Guilhem De Seze esitteli puhelimitse komissiolta saatua mandaattia laatia ohjeistusta hakemuksille, joiden perusteella voitaisiin mahdollisesti hyväksyä Euroopassa vielä hyväksymättömän muuntogeenisen aineksen esiintyminen elintarvikkeissa ja rehuissa alhaisella esiintymistasolla (< 0,9 %). FR kertoi, että asiaa on pohdittu AFFSAssa ja lupasi dokumentaation hankkeen käyttöön.

SK:n zoonoosiraportti

SK esitteli tuoreimman zoonoosiraporttinsa. Huomiota herättivät suuret näytemäärät.

Lumpy skin disease ja afrikkalainen sikarutto

EFSA:n Hans Verhagen esitteli EFSA:n työtä alueella. Keskustelussa kiiteltiin EFSA:n roolia ja aktiivisuutta alueella, mutta myös harmiteltiin (CDW:n osalta erityisesti) sitä, että EFSA:n työryhmiin eivät voi osallistua asiantuntijat, jotka ovat mukana kansallisissa riskinarvioinneissa. Uusi mandaatti LSD:n osalta toivotettiin tervetulleeksi mm. siksi, että mallintaminen on perustunut kreikkalaiseen dataan, joka ei välttämättä ole käyttökelpoista muualla Balkanilla.

Kysely EFSA:n panelistien työnantajille

EFSA:n Herbert Deluyker selosti puhelimitse hanketta, jossa on aikomus kysellä panelistien työnantajilta halukkuutta myös jatkossa kustantaa panelistien työtä EFSA:n hyväksi.

Pestisidipaneeli, -tiedeverkosto ja –monitorointiverkosto

PPR-paneelin puheenjohtaja Colin Ocleford selosti paneelin laajaa tehtäväkenttää ja tulevaisuuden näkymiä. EFSA:n Helen Reich selosti EFSA:n ja verkostojen työtä paneelin apuna. Keskustelussa kiitettiin paneelia korkeasta tieteellisestä asiantuntemuksesta ja tuottoisuudesta sekä vakuutettiin jäsenvaltioiden tahtotilaa auttaa tehtävässä.

Datan laadun kehittäminen –pilotti

EFSA:n Hans Verhagen ja Stephano Cappe selostivat pilottia ja perusteita, joilla jäsenmaat oli valittu mukaan. Valituista IT oli kieltäytynyt ja (yllättäen) FR oli kysytty mukaan. Pilottiin osallistuvat siten SK, DK, DE, FR ja CY. Keskustelussa pohdittiin Focal Point -toiminnan vastuita asiassa.

DE ehdotus yhteistyöstä kolmansien ja kehitysmaiden riskinarvioinnin kapasiteetin rakentamisessa

DE:n Rainer Wittkowski esitteli BfR:n laajaa kansainvälistä toimintaa ja ehdotti, että Euroopan tasolla kerättäisiin tietoa eri virastojen kansainvälisestä toiminnasta ja pohdittaisiin mahdollista yhteistyötä ja yhteishankkeita. Ehdotus toivotettiin hyvin tervetulleeksi. DE lupasi valmistella kyselyn.

Ohjelma apurahoista ja toimeksiannoista vuodelle 2017

EFSA:n Ilias Papatryfon esitteli asiaa puhelimitse. Keskustelussa asiakirjaa pidettiin havainnollisena ja tarkoituksensa sopivana.

DE tiedeverkostonhanke elintarvikkeiden ja rehujen aitouden varmistamisesta

DE:n Rainer Wittkowski kertoi BfR:n käynnistämästä verkostoitumisesta, jonka tavoitteena on hakea toimivia metodeja aitouden varmistamiseen. Hän kutsui muut jäsenvaltiot osallistumaan asiaa käsittelevään seminaariin 28.–29.11.2016 Berliiniin.

Toveruusohjelma

EFSA:n Stef Bronzwaer kertasi suunnitellun toveruusohjelman askelmerkit. Ensimmäisessä vaiheessa syksyllä 2017 on tarkoitus tarjota koulutusta ja paikka halukkaasta isäntävirastosta 15 hakijalle. Hakukriteereitä on myös mietitty. Hanke on EFSA:n tarkoituksiin muokattu versio ECDC:n pyörittämästä EPIET-ohjelmasta.

Artikla 36 virastojen luettelointi

EFSA:n Stef Bronzwaer selosti Focal Point –kokouksessa esiteltyä hanketta, jolla järjeistettäisiin Art. 36 virastojen listausta. Tarkoitukseen on luotu ryhmä Focal Point -edustajista. Myös FI on tässä mukana.

NL päivitys tetradotoksiinista ja nanokokoisesta titaanioksidista

NL:n Antoon Opperhuizen kertoi simpukkatuotantoa vaivaavasta tetradotoksiiniongelmasta. Toksiini on voimakas ja siksi vaarallinen taso on erittäin alhainen. Riskinarviointi on käynnistynyt, mutta datan saaminen on ongelma. Tietoa on löytynyt mm. Japanista. Asiaa on tarkasteltu myös muissa jäsenvaltioissa.

Lopuksi NL ja EFSA kävivät lyhyen sananvaihdon NL:n titaanioksidin liittyvästä arvioinnista.

Seuraava kokous on Parmassa 7.-8.12.2016.

JAKELU Eviran johtoryhmä, Pirkko Tuominen, Kirsi-Maarit Siekinen
Jaana Husu-Kallio/MMM, Taina Aaltonen/MMM